

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ḥamishah ḥumshe Torah

‘im 3 targumim ... pe. Rashi, u-ferush Rashbam u-ferush Mikhlal yofi min
R. Shelomoh ben Melekh u-ferush Be’er reḥovot ‘al diḳduḳe Rashi ...
ve-Sefer ha-Ḥinukh me-Rabenu Aharon ha-Levi be-sof kol ḥeleḳ

Sefer Be-reshit

Shelomoh ben Yitshaḳ

Frankfurt de-Oder, 544 [1783 oder 1784]

01

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10050

טו אשכל וממראהם יקחו חלקם: ס א אחר
 הדברים האלה הנה דברי הנה אל-אברם
 במחזה לאמר אל-תירא אברם אנכי מגן לך
 שרך הרבה מאד: ב ויאמר אברם ארני
 יהוה מה-תתן-לי ואנכי הולך ערירי ובן-
 משק ביתי הוא דמשק אליעזר: ג ויאמר
 אברם הן לי לא גתתה זרע והנה בן-ביתי
 יורש אתי: ד והנה דברי הנה אליו לאמר
 לא יירשך זה כי-אם אשר יצא ממעיך הוא
 יירשך: ה ויוצא אתו החוצה ויאמר הבט
 נא השמימה וספר הכוכבים אם-תוכל
 לספר אתם ויאמר לו כה יהיה זרעך:
 ו והאמן ביהוה ויחשבה לו צדקה:
 ז ויאמר אליו אני יהוה אשר הוצאתיך

ששי

מאור

רשי

אינון יקבלון חולקהון: א בתר פתגמיה
 האילן הנה פתגמיה דני עס-אברם בגבוהא
 למימר לא-תרחל אברם מימרי תקוף לך
 אנך סגילחדא: ב ויאמר אברם יי אלהים
 מה-תתן-לי ואנא אזיל בלא-זלד ובר פרנסא
 הדין דבביתי הוא דמשקאה אליעזר:
 ג ויאמר אברם הא לי לאי-הבתולד והא-בר-
 ביתי יריתני: ד והא פתגמיה דני עמיה
 למימר לא ירתינך דין אלהין בר-תוליד הוא
 ירתינך: ה ואפיק יתיה לבקרא ויאמר
 איסתכי-בען לשמיא ומני כוכביא אס-
 תיכול למימני יתהון ויאמר ליה בדין יהון
 בך: ו והימין במימרא דני וחשבה ליה
 לזכו: ז ויאמר ליה אנא יי דאפקתך מאורא

דכשדאי

חלקם . ומנו לחד דוד שאמר (שמואל'א') כחלק היורד לתחתיה וכחלק היושב על הכלים ידיו יחלוקו ולכן נאמר (שם)
 ויהי מהיום ההוא ומעלה ושימוה לחוק ולמשפט ולא נאמר והלאה לפי שכבר נתן החוק כיוון אחר: (א) אחר הדברים האלה .
 כל מקום שנאמר אחר סווק אחריו מופלג . כ"ר אחר הדברים האלה . אחר שנגעה בונם זה שהרג את המלכים והיה דואג ואומר
 שחא קבלתי שכר על כל צדקותי לכן אחר לו המקום אל תירא אברם אנכי מגן כן ון העונש שלא תענש על כל אותן נפשות שהרגת וזה
 שאתה דואג על קבול סרך סרך הרבה מאוד: (ב) הולך ערירי ונחם כן סרוק פירושו לשון יורש וחרלו ערוענה ערירי
 בלא יורש כאשר תאמר (איוב לא) וכל תבואתי תשרש תעקר שרשיה כן לשון ערירי חסר כנים ובלעז דוושכנ"טין . ולי נראה ער
 ועונה מנורת (שיר ה) ולמי ער וערירי לשון חרבן וכן (תלים קלו) ערו ערו וכן (חבקוק ב') גרות יסוד וכן (ירמיה נא) ערער
 תתערר וכן (צפניה ב) כי ארזה ערה (ח) : וכן כושק ביתי . כתרנונוו סכל כתי מוון על פיו כמו (בראשית מא) ועל פך
 יסק אפטרופא שלי ואלו היה לי בן היה בני עמונה על שלי : רבושק . לפי התרגום מדמשק היה ולפי מדרש הגדה שרף התלכיס עד
 דמשק . וכנראה שלנו דורשו כוטריוקן דולה ונשקה מתורת רבו לחתים: (ג) הן לי לא גתתה זרע . ומה תועלת ככל אשר תתן
 לי: (ה) ויוצא אותו החוצה . לפי משוטו הוניחו ויחלו לחון לירחות הכוכבים . ולפי מדרשו אחר לו נא מלשנטינות שלקשר חית במולות
 שאיך עתיד להעמיד כן אברם אין לו כן אבל אברהם יש לו בן . שרי לא תלד אבל שרה תלד חיי קורא לכס שם אחר וישתנה החול
 דבר אחר הוליו מחללו של עולם והגבוהו למעלה מן הכוכבים והולשון הכטה מלמעלה למטה: (ו) והאמין בה' . לא שאל לו חות
 על זאת אבל על ירושת ארץ שאל לו חות ואחר לו כמה אדע: ויחשבה לו צדקה . הקדוש ברוך הוא ששבה לאברהם לזכות ולצדקה על האמנה
 שהאמין בו: דבר אחר כנה אדע לא שאל לו חות אלא אער לפניו הודיעני באזה וכות יתקיימן כה אחר לו הקדוש ברוך הוא בזכות הקרבות:
 עגלה

באר רחובות דקדוקי רשי

ונורה הידיעה וכותר מנה שבלנו כאן תמנה וכו' אחר כפרשת משפטים כד"ה וזכה לאלהים וכו': (ח) משום דלדעת
 מנחם דמפרש מלת ערירי חלקן ערוענה חס כן קשה מהו דמתלונן אברהם ואנכי הולך ערירי (ח'ך ג'א מ'ט ח'ין יורש)
 והלא לא היו עדין שנס יורש אלא ודלו הוכיחו לוור דלדעת מנחם מלת ערירי מן התיבות המשמשות היסוף הפעולה וכן בכל תבואתי
 תשרש תעקר שרשיה והיינו היסוף הפעולה (ח'וס ר'יסין ד'יא ו'אל'ג'ין) כן אנכי הולך ערירי היסוף הפעולה (ח'ין ג'יא ו'נדר ק'עדר)
 ח'ך בלדעת רש"י אליהו דנפשיה דמלת ערירי הוא הענין מורכן אינו היסוף הפעולה רק כנושמה אנכי הולך ערירי (ח'ין ג'יא ו'ויסט) דהיינו
 על

ובמקרא אף היינו וסברו חולקתיו : א במר פתגמיה האילין
 מן דאתבגשו מלביא ונפלו קרמי אברם וקטלו ארבעה
 מלכין ואהדר השע משירין חשב אברם בלביא ואמר נוי
 בשן לי דלקא אתקבלת אגר מצותי בעלקא הדיו ולית לי
 חילק בעלקא דאתי או דלקא וילון אחיהון וקרביהון
 דאילין קטיליא ויצטרפו בלגיוניו ויתו עלי או דלקא
 בזמנא ההיא אשתבח עמיה אגר זכנו קלילין ונפלו קרמי
 ובזמנא הנינא לא משתבח עמי אגרא ויהתל בי שום
 שמיא ובכו הנה פתגמא ביי עם אברם בחזיונא למיטר לא
 תדחל דאף על גביריהון מצטרפין בלגיוניו ואתיו עלך
 מוקרי מרים לך ואף על גב דאניו נפלו קומך בעלקא
 הדיו אגר עובדך טביא גטיר ומתקו קדמי לעלקא דאתי
 מי לחדא : ב ואמר אברם : אלהים סניו ברכותא יחבת
 לי וסניו אירי קדמך למיפו לי כנס מה הנניא אית לי
 דאנא עביר מן עלקא בלא כניו ואליעור בר פרנסת ביתי
 דעל ידוי אתעבידו לי גיסין בברקשק מסכי למיבת ימי :
 ג ואמר אברם הא לי לא יחבת בר והא בר פרנסת
 ביתי גרית ידוי : ד והא פתגמא מן קדם : ליה למיטר
 לא גרתיך דין אלהיו בר דתוליד הוא גרתיך : ה ואפיס
 גרתי לברא ואמר איסתכל דדון לשמיא ומני בוכביא
 אין תיכול למיני גרתיון ואמר ליה דדון יהון כנך :
 ו ותורה ליה הימנחתא במימרא ביי וחשבה ליה לזכו
 דלא אטת לקמיה בקילין : ז ואמר ליה אגא : דאשיקתך
 מאתון

מן במר פתגמיה האילין מן דאתבגשו כל מלביא דארגא
 ושלטוני מדינתא וקררו קרביא לקבל אברם צדיקא ונפלו
 קדמוי וקטל מנהון ארבעה מלכין ותור השע משירין השב
 אברם צדיקא בליביא ואמר נוי בשן עלי דלקא דאתקבלת
 אגר מצותא בעלקא הדיו ולית לי חולק בעלקא דאתי
 או דלקא דילון אחיהון וקרביהון דקטיליא האילין ונפלו
 קדמוי ויתון בכבמיהון ובקדיעתהון ויצרפו עמהון לגיוניו
 סניו ויתון עלי או דלקא תו בידי מציון קלילין בזמנא
 קדמיה דנפלו קדמוי ואיתקומו עלי או דלקמיה אישפת
 לי וכו בזמנא קדמיה דנפלו קדמוי או דלקמיה די לא
 ישפכת לי בזמנא מינינא ויתחלל בי שום שמיא כניו
 כדיו הנה פתגם נבואה מן קדם : על אברם צדיקא למיטר
 לא תדחל אברם אף על גב דאניו מהפנישין ואתיו עלך
 לגיוניו סניו מוקרי פרס מרים לך בעלקא הדיו ומנו עלך
 כל יומא לעלקא דאתי ואף על גב דמסרית בעלי דרבך
 קדמך בעלקא הדיו אגר עובדך טביא קמתיו לך קדמוי
 לעלקא דאתי : ואמר אברם כבעו קדמך בתמיו :
 אלהים סניו ברכו יחבת לי וסניו אית קדמך למסו פרס מה
 הנניא אית לי דאנא אויל מנו עלקמיה דלא כניו ואליעור
 בר ביתי דעל ידוי אתעביד ולי גיסין בברקשק והוא סבר
 בגרמיה למיבת ימי :

ואמר ליה אגא : דאפקירי יתך מצמיו גרתיון מאור
 דבשנא : ושוףניו ובר יון : וקרוב קדמוי גר
 כל

מכלל יופי

עויסה ופירסכן משקיתי כן ביתי . שרשו שקקבשקרי
 שאצווכ כל אצרי לבידו : כמדכר לכ מכם משליו
 במר וענינו
 ענין ההליכה בהרמוזה מרשון שוק והם שנים
 שרשישוענין אחד כלומר הולך ובאופירוש אחד בשרש
 משק : (הוא דמשק אלויעור) . איש דמשק ומענינו
 תבין הסרונו :
 (ד) מומיעין אמר זה לפי שהורע יסיס עמוטר הנוון באחדון
 הכזה בכלי פכסול הלכ והככד ונקדלו האכרים
 הפנימיים כלשוננו מעיס כאמרו ותורתך כתון מעי סהרונו כו
 כתון לכי :
 (ו) (והאמין) כל אשר הם מכנין הפעיל הם ענין הכמתון
 והקבלה קרידינ"צא בלעז והם יוצאים מענין אמנהכי
 הכואמין באחרנות האמונה וסוכר שהוא אמת : (ז) (מאור
 כשדים) : עמק כשדים ולדעת רז"ל מענין ישיבה לט
 יח 18 אור

חניכו וילידי ביתו ופירושו כמו וולת ואין תוכהמלה שתאמר
 בלשון יחיד כי אם בלשון רבים :
 מן (ב) (אדוני יהוה) .
 הראשון כאלף
 ג' שם התאר והשני כיוור
 הא והוא שם העצם וכא
 התאר קודם לשם כיהתאר
 סמוך לו ולא הוא סמוך
 לתאר כיהוא אינו מתואר
 על דרך האמת וכשיבא כו
 השם קודם לתאר הוא ע"ד
 העברה כלשון בני אדם
 וכשאר המתוארים בא השם קודם התאר ברובכי קודם
 הוא העצם ואחר יפא עליו המקרה שהוא מתואר כו ולא כן
 כאליהעלה : (עירי) .
 יחיד בלא כנים : (ובן משק וקשרט טסק כתכ שסול ענין

מאור בשמים לתת לך אתהארץ הזאת
 לרשתה : ח ויאמר אדני יהוה במה אדע
 כי אירשנה : ט ויאמר אליו קחה לי עגלה
 משלשת ועז משלשת ואיל משלשת ונתן וגזל :
 י וקחה לו אתקבלאלה ויבחר אתם בתוך
 נחתן איש-בתרו לקראת רעהו ואת-הצפור
 לא בחר : יא ונרד העיש על-הפגרים
 וישב אתם אברם : יב ויהי השמש לבוא
 ותרמה נפלה על-אברם והנה אימה חשכה
 גדלה נפלת עליו : יג ויאמר לאברם ורע
 הדע כי-גר יהיה זרעך בארץ לא להם
 ועבדים וענו אתם ארבע מאות שנה :
 יד ונם את-הנוי אשר יעבדו דן אנכי
 ואחר-יכן יצאו ברכש גדול : טו ואתה
 תבוא אל-אבתך בשלום תקבר בשיבה
 טובה : טז ודור רביעי ישובו הנה כי לא-
 שלם

דכשדאי למיתן לך ית-אונקלוס הדא
 למירתה : ח ואמר יי אלדים במה אידע
 ארי ארתינה : ט ואמר ליה קריב קדמי
 עגלין תלתא ועזין תלת ודכרין תלתא
 ושפנינא ובר-יונא : י וקריב-קדמוהי
 ית-כל-אילן ופליג יתהון בשני ויהב
 פלוגא פלג לקביל-חבריה וית-עופא
 לא פליג : יא ונחת עופא על-פגליא
 ואפרח יתהון אברם : יב והות שמשא
 למיעל ושינתא נפלת על-אברם והא
 אימתא קבל סני נפלת עלוהי : יג ויאמר
 לאברם מידע תידע ארי דירין יהון בגך
 בארעא דלא דילהון ויפלחון בהון ויענון
 יתהון ארבע מאה שנין : יד ואף ית-
 עמא דיפלחון בהון דאין אנא ובתר-כן
 יפקון בקנינא סני : טו ואת תתכניש
 לנת-אבהתך בשלם תתקבר בסיבו סבא :
 טז ודרא רביעא יתובון הקא ארי לא-
 שלים

רשי

(ט) עגלה משולשת - (ב"ר) שלשה עגלים רמו לשלשה פרים פרי יום הכפורים ופר העלם דבר של כבוד ועגלה ערופה : ועז משולשת - רמו לשעיר הכעשה כמנין ושעירי מוספין של מועד ושעיר חטאת יחיד : ואיל משלש - אשם ודלו ואשם תלוי וכעשה של חטאת יחיד : ותור וגזל - תור וכן יונה : (י) ויבחר אותם - חלק כל אחד לשני חלקים ואין המוקרא ואלא מידי פשוטו לפי שהיה כורת ברית עמו למעורר הכטחתו להוריס לכניו את הארץ כדכתיב כיום ההוא כרת ה' את אברם ברית לאמור ונאמר ודרך כורת ברית לחלק בהמה ולניכור בין כתרים כזה שנאמר להלן (ירמיה לד) העובדים בין כתריה העגל חק כחן תנור עשן ולפיך אש אשר עבר בין הנזרים הוא שלוחו של שכניה שהוא אש : ואת הצפור לא בחר : לפי שהזמות ע"א נחזלו לפרים ואליהם זשעירים אנאמר (תהלים סב) סכבני פרים רבים ונני - ואומר (בניאל ח) החיל אשר רחית בעל הקרנים חלק פרם - ואומר השפיר השעיר חלק יין - וישראל כמשלו לכני תיה שנאמר (שיר ג) יוכתב כתבני הסלב ללביך בחר הבהמות רמו שיכין החיות עכ"ם כלן והולכין : ואת הצפור לא בחר - רמו שיכין ישראל קיימין לעולם : (יא) העיש - הוא עוף ועל טס שהוא עט ושואף את הנבלות לטוש עליו אוכל כמו (שמואל טז) ותעט אל האל : על הפגרים - על הכתרים - ס"ה הפגרים מתרגמונין פוגלי"א חלל מתוך שהורגו לתרגם חים בחרו ויהי פלגיה בתחלף להם תיבת פלגיה לתרגומו הפגרים פלגיה וכל התרגם כן טועה לפי שאין להקום כתרים לפגרים שכתרים תרגומו פלגיה ופגרים תרגומו פלגיה לשון פיגול כמו פיגול הוא ל' פגה : גושב - לשון נשיכה והפיתה כמו (תהלים קמו) ישב רוחו רמו שיכא דוד כן יש לכללות ואין מניחין אותו מן הסמים עד שיכא חלק המישים : (יב) נהנה אימה וגו' - רמו לנרות וחשן של נליות : (יג) כיגר יהיה זרעך - מושכלר יתק עד שיכלו ישראל מן המזרים חרכע ממות טנה : כינר יתק כן שמים טנה כשנולד יעקב - ויעקב כשירד למצרים חנור ימי סני מוגרי שלמים ומחת טנה הרי ק"כ וכמזרים היו מאתים ועשר כמנך רש"י הרי חרכע ממות טנה - ואם תאמר כמזרים היו ארבע מאות ממות טנה הרי קתת מוגרי ממות טנה של קתת ושל עמדם ושמונים של טנא שהיה כשינלן ידאל ממצרים אין אתה מנאל חלל שלט ממות ומעשים ואת כרדך להנתי מקן כל השנים שסי קתת חמר לרת עמרים ושמי עמדם אחר

מאתון נראה רבשדאי לממן לך ית ארעא הוא למירתא :
 ח ואמר יי אלהים כמה אנבע ארום אירתינה :
 ט ואמר ליה סב לי תקרובתין וקריב קדמי עגלא כבת
 תלת שנין וברקתא בר תלת שנין ועניא ברת תלת שנין
 ושפנינא ותסילא בר יעון : י וקריב קימיו ית כל
 אילן ופסג יתהון במציעא וסבר פסקא דחד כל קביל תכניה
 וית עופא לא פסג : יא ונתתו ארומא עייא הינן
 מבמיין לעופא מסאברה למיבון נכסיהון דישראל ותורת
 זכותיה דאברהם מננא עליהון : יב ותתה שמישא
 קריבא למימטוע ושינהא עמיקתא מתבטמית על אכרס וקא
 ארבע מלביין קימיו למישעבדא ית בניו אימתא דא היא
 קבל תבלא דא היא סבי פניעה דא היא יון תבלא דא היא
 פרס בעתידא למיפל ולית ליהתקיפא ורממן עתידין למיפק
 עמא בית ישראל : יג ואמר לאכרס מינבע תנבע
 ארום ביירין יהון בנד בארעא דלא דלהון חלף דלא הימנת
 וישעבדון בהון ויסנפון יתהום ארבע קארי שנין :
 יד ואוף ית עמא דיקל חון להום ביון אגיא במאתון
 ותמשיין קתן ומו בתר כו ופקרו לחיריקתא בנקסין פגיאון :
 טו ואת תתקני ש לור אבהתך בשלם תניח בפשך
 ותתקבר בסבו שקבא : טז ודרא רביעא דתנד ותובון תבא למירתא ארום לא שלים חובא דאמדארה ברוין :

כל אילין הפסג יתחון לפסקין וישני נבר פסקיה לקדמורת
 תכניה גת עופא לא פסג : וכד נחת טייסא לא מות
 קרב לפסקיא ותדון טייסא הוא עופא מסאבא ותדון עופא
 מסאבא אילין אינון מולקוהא דארעא עא ויהי בר יתיון
 ענין ענין בישן על בני ישראל זכותיה דאברהם צדיקא
 מסקלא יתהון : וזרות שמישא זגולא למטמיעא
 ושנא עמיקא כסימא תפלת על אכרס וקא אכרס חון
 ארבעה מלביין עתידין למימס למישעבדא בבניו אימח
 תשיבה גדולה תפלת עליו אימה דהא היא בקל תשיבה
 דהא היא מדי גדולה דהא היא יון תפלת דהא היא מלכותא
 דפרסיא בעתידא למסלא ולא תהיו ליה הקיביר לעלמי
 עלקיון : וקא שמישא זגולא למטמיעא וקבלא הנה
 וקא אכרס חון עד די פסקליו איספדרו וכוורסון רבינו וקא
 גהיגס דתעתדא לרשיעא לעלמא דארתי ברענורא מקפון
 שביבין דגור ושלחבין דאשא דקענה נפלו רשיעא על
 דקרדו באובייתא בתייהון וצדיקא דנטרו יתה מן עתקא
 ישמכון כל פדון יתתו לאכרס כד תורה עבר בני פסקיא
 קאילין :

רשיי

אמר לידת משה : בארץ לא להם . ולא נאמר בהרן מזרים אלא לא להם . ומשנולד יצחק ויגר אברהם וגו' ויגר יצחק בגרר (תלים קה)
 ויעקב נר בהרן חס (בראשית מז) לגור בהרן באנו : (יד) וגם את הגוי . וגם לרבות ד' מלכות סחין כלים על שבעכו חת
 ישראל : דן אנכי . כעשר מכות : ברכוש גדול . כעמון גדול כמו ש' (שמות יג) ויכלו את מזרים : (טז) ואהה תבא . ולא תרחיב
 כל אלה : אל אבותיך . אכזיבוע' והוא חסרו שיחא חליו למודן ששנה תרת תסוכה : תקבר בשיבה טובה . כשרו שיעשה ישמעאל
 תסוכה כמינו ולא יא עשו לתרות רעה כמינו ולשיכך מת ה' שטיס קודם וזמנו וכוכים מרד עשו : (יז) ודוד רביעי . לא תר סיגלו למזרים
 יתו ססג' דורות והרביעי יסוכו

מכלל יופי

אשר אור לו בציון : (ח) כי אירשנה . פירושי כי ירשוה בני וכן
 כראשית מת אשר לקחתי מיד האמורי : (ט) קחה לי .
 פירש להקריבם לפני : (עגלה משולשת) . פירוש שלש
 עגלות ואין לומר בתג' שנים כי בתג' שנים תקרא פרה
 וכשרש שלש כהבכת שלש שנים או שלישיית לבטן ודעת
 התרגום כמו שלשה שנה שנתג' עגלין תלר' ועין תלר'
 ודברין תלתא : (ונוול) . הוא בן היונה ואמר גיול שענינו
 העוף הקטן כמו דכריס לב על נווליו ירחף רפישרא
 יכשר לקרבן מן היונים כי אם הקטנים : (י) (ויכרר) .
 ויחלק : (בתוך) . הוא הנפרד של הון ובסמיכות נהר
 עין הפועל : (איש בתרו) . חלקו : (לא בתר) לא חלק .
 (יא) (העיש) . הוא המוצה שהיא לידיעה ואמרו כי
 העוף הרודס הוא הקראעיט : (על הפגרים) . דהם
 הפגרים השלמים כי לא אמר על הברדלים אלא על

שנה

שלם עון האמרי עד-הנה : יז ויהי השמש
 באה ועלטה הנה והנה תנור עשן ולפיד אש
 אשר עבר בן הנזרים האלה : יח ביום
 ההוא ברת יהוה את-אברם ברת לאמר
 לזרעך נתתי את-הארץ הזאת מנתר מצרים
 עד-הנחר הנדל נחר פרת : יט את-
 הקניני ואת-הקנני ואת הקדמני : כ ואת-
 הקחתי ואת הפרני ואת-הקפאים : כא ואת-
 האמרי ואת-הבגנני ואת-הנרנשי ואת-
 ין היבוכי : ס א ושרי אשת אברם
 לא ילדה לו ולה שפחה מצרית ושמה הנה
 ב ותאמר שרי אל-אברם הגהנא עצרני
 יהוה מלדת בא-נא אל-שפחתי אולי אבנה
 ממנה וישמע אברם לקול שרי : ג ותקח
 שרי אשת אברם את-הנה המצרית
 שפחה מקץ עשר שנים לשבת אברם
 בארץ בגען ותתן אתה לאברם אישה לו
 לאשה : ד ויבא אל-הנה ותהר ותלד
 בי הנה ותקל גברתה בעיניה : ה ותאמר
 ל שרי אל-אברם חמסי עליך אנכי נתתי

שפחתי

רשי

שלים הובא האמורא עד-כען : יז והות
 שמשא עלת וקבלה הנה והא תנור דהנן
 ובגור דאשא דעברא בין-פלגיא האילין :
 יח ביומא ההוא נור יי עס-אברם קניס
 למימר לבנך יהבית ית-ארעא הקא מנהרא
 דמצרים ועד-נהרא רבא נהרא דפרת :
 יט ית שלמאי וית קניזאי וית-קדמונאי :
 כ וית-חיתאי וית פריזאי וית-גבראי :
 כא וית-אמוראי וית-בגננאי וית-
 נרנשאי וית-יבוכאי : א ושרי אשת אברם
 לא ילדת ליה ולה אמתא מצריתא ושמה
 הנה : ב ואמרת שרי לאברם הא כען
 מנעני יי מלמילד עול-כען לנת-אמתי מאיס
 אתבני מינה וקביל אברם למימר שרי :
 ג ודברת שרי אמת אברם ית-הנה
 מצריתא אמתא מסופא עשר שנין למיתב
 אברם בארעא דגען ויהבת יתה לאברם
 בעלזא ליה לאינתו : ד ועאל לנת-הנה
 ועדיאת וחזת ארי עדיאת-וקלת רבונתה
 בעינהא : ה ואמרת שרי לאברם דין-לי
 עלך

לארץ הולת לפי שבארץ כנען היה מדבר ענוו וכרת בריתו ון כוכביב לתת לך את הארץ הזאת לרשתה וכן ירד יעקב למצרים לא וחסוב דורותו
 יהודה סרן ומלכו וכלב בן חפרון וכו' לארץ היה : בולא שלם עון האמורי . להיות משתלח מארצו ועד ארץ חמץ שחין הקב"ה נפרע
 מאומה עד שתתחלה פלחה ס' (ישעיה כו) . כסאסאס פלחה תריסנה : (יז) ויהי היטמיש באה . כמו (בראשית מב) ויהיה
 מריקים סקיהם (מלכים ב) ויהיה קוברים אים כלומר ויהי דברם : (ט) השמיש באה . סקיה : ועלטה היה . חסן היום :
 והנה הנור עשן וגו' . רעו לו סיפלו החלכות ע"א בני-הגם : באה . טעמו למעלה לכך הוא מוכרח שכל כח וחס היה טעמו למטה
 כאלף היה מוכר כשהיא שוקעת . זא"ה לנהר בן סריו כח כחם ויהי השמש לכל והעברת תנור עשן לארץ וכלן היתה בעל שבער שקעו
 וזה חלוק בכל תיבה לשון נקבה שיסודה שתי אותיות כמו בא קם שם כשהטעם לזו עלה לשון עבר הוא כגון זה וכגון ורחל בלה . קנה חלוותי .
 סנה שכה ימותך וכשהטעם למטה הוא לשון הנה דבר סגורה עכשיו והלך כמו בלה עם הנאן . בערב היא בלה וכמוקד היא שבה : (י) (יח)
 לזרעך נתתו . אחריתו של הקב"ה כאלו היא עשמה : (ב"ר) הנהר הגדול . (הוא פרת) . לפי שהיא דמוק לארץ ישראל קוראה
 גדול אע"פ שהיא מלומד בארבעה נהרות היוצאים מעדן כאלה . והנהר הרביעי הוא כרת . משל הדיוש עבד מלך מלך הדבת לשחור
 נישתחולך : (יט) את הקני . (ב"ר) עשר אוזות יש כלן ולא נתן להם אלא שבעה נויס והשליש אדום ועוהב ועומן והם קני קני
 וקדמוני עתידים להיות ירושה לעתיד שכל אדום ועוהב וסגולס ידו וכני-עמון עשעעס : (כ) ואת הרפאים . ארץ עוג כאלה כו
 דברים ג

למי
 ליה
 ליה
 ערל
 למי
 מצר
 דקני
 חלון
 (דבר)
 ככית
 שחכ
 קדמו
 ליש
 ותה
 סלח
 סלח
 אונס
 ורנס
 ודתי
 כאלו
 ולחוט
 נקיה
 שנה
 ייא
 שבט
 השכ
 (ער)
 הזמ
 (ועל)
 תאר
 עוד
 מעל